

นโยบายเขตการค้าเสรีไทย-จีนพิกัด 07-08 เรื่องผัก และผลไม้:
ศึกษาผู้ได้ประโยชน์ และผู้เสียประโยชน์

นายแสน กิรินวนันท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2550
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**FREE TRADE AGREEMENT (FTA) POLICY BETWEEN THAILAND AND PEOPLE'S REPUBLIC OF
CHINA (HS CHAPTER 07-08 [VEGETABLES AND FRUITS]) : A STUDY OF GAINERS AND LOSERS.**

Mr. Saen Keeratinawanun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts Program in Government

Department of Government

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

501355

หัวข้อวิทยานิพนธ์

นโยบายเขตการค้าเสรีไทย-จีนพิกัด 07-08 เรื่องผัก และผลไม้ : ศึกษาผู้
ได้ประโยชน์และผู้เสียประโยชน์

โดย

นายแสน กิรตินวนันท์

สาขาวิชา

การปกครอง

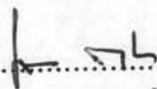
อาจารย์ที่ปรึกษา

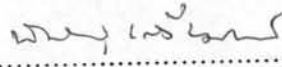
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิณณู เสงี่ยมพงษ์

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... คณะบดีคณะรัฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร. จีรธ สุวรรณมาตา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิณณู เสงี่ยมพงษ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สิริพรรณ นกสวน)

แสน กิรินวนันท์ : นโยบายเขตการค้าเสรีไทย-จีนพิกัด 07-08 เรื่องผักและผลไม้: ศึกษาผู้ได้ประโยชน์และผู้เสียประโยชน์. (FREE TRADE AGREEMENT (FTA) POLICY BETWEEN THAILAND AND PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA (HS CHAPTER 07-08[VEGETABLES AND FRUITS]): A STUDY OF GAINERS AND LOSERS) อ. ที่ปรึกษา: ผศ. ดร.พิชญ์ เสงี่ยมพงษ์, 147 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีจุดประสงค์หลักเพื่อศึกษาผู้ที่ได้รับประโยชน์และผู้เสียประโยชน์จากนโยบายเขตการค้าเสรีไทย-จีน เฉพาะพิกัด 07-08 เรื่องผักและผลไม้ โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวความคิดและทฤษฎีขั้นนำ กลุ่มผลประโยชน์ การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และเสรีนิยมใหม่เป็นกรอบในการวิเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ บนสมมติฐานที่ว่า นโยบายเขตการค้าเสรีไทย-จีนส่งผลกระทบต่อเกษตรกรส่วนใหญ่ในเชิงลบ โดยเฉพาะเกษตรกรผู้ปลูกพืชเมืองหนาว ส่วนผู้ที่ได้ประโยชน์คือเกษตรกรผู้ปลูกพืชเมืองร้อน และกลุ่มธุรกิจเอกชนขนาดใหญ่ เนื่องจากว่ากลุ่มธุรกิจเอกชนขนาดใหญ่มีศักยภาพ ความพร้อมและอำนาจต่อรองกับภาครัฐ จนได้รับผลประโยชน์ตอบแทนอย่างสมประโยชน์ซึ่งกันและกัน สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้คือเกษตรกรผู้ปลูกพืชผลไม้ 4 ชนิด ได้แก่เกษตรกรผู้ปลูกลำไย ทุเรียน มังคุด และลิ้นจี่ และกลุ่มธุรกิจเอกชนอย่างเครือเจริญโภคภัณฑ์ ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลเอกสาร และการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกพืชข้างต้น

ผลการวิจัยพบว่า

ภายใต้ นโยบายเขตการค้าเสรีไทย-จีนนี้ได้ก่อให้เกิดผู้เสียประโยชน์คือเกษตรกรผู้ปลูกพืชเมืองหนาว โดยเฉพาะเกษตรกรผู้ปลูกหอม กระเทียม แครอท เป็นต้น ซึ่งผลวิจัยพบว่าเกษตรกรเหล่านั้นต้องลดพื้นที่เพาะปลูกลง รวมถึงเลิกประกอบอาชีพในที่สุด ส่วนฝ่ายที่ได้รับประโยชน์คือ เกษตรกรผู้ปลูกพืชเมืองร้อน เช่นลำไย มังคุด ทุเรียน ถั่วลิสง และกลุ่มธุรกิจเอกชนอย่างเครือเจริญโภคภัณฑ์ โดยสาเหตุที่ทำให้เครือเจริญโภคภัณฑ์ได้รับผลประโยชน์นั้น เนื่องมาจากการที่เครือเจริญโภคภัณฑ์เดิมเป็นกลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมเกษตรที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยอยู่แล้ว ดังนั้นศักยภาพ ความมั่นคงทางการเงิน ความพร้อมทางด้านต่างๆเช่นความพร้อมเกี่ยวกับข้อมูลการทำเขตการค้าเสรี การปรับตัว จึงมีมากกว่ากลุ่มอื่นๆเช่นกลุ่มเกษตรกร หรือกลุ่มผู้ประกอบการอยู่แล้ว เมื่อรวมกับความสัมพันธ์อันดีระหว่างเครือเจริญโภคภัณฑ์และประเทศจีนที่มีมาช้านานแล้ว ยิ่งทำให้เครือเจริญโภคภัณฑ์ได้ประโยชน์มากที่สุดจากเขตการค้าเสรีไทยจีนนี้ นอกจากนี้ ในขณะที่ พ.ศ.ท.ทักษิณ ชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรีนั้น ถือว่ากลุ่มเครือเจริญโภคภัณฑ์เป็นกลุ่มหนึ่งที่สัมพันธ์แน่นแฟ้นกับคณะรัฐบาลชุดนั้น โดยผู้มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเครือเจริญโภคภัณฑ์หลายคนสามารถเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองในตำแหน่งสำคัญๆ ได้ ซึ่งสายสัมพันธ์ตรงนี้อาจเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เครือเจริญโภคภัณฑ์ได้รับการเอื้อประโยชน์เพิ่มขึ้น จนกระทั่งได้รับประโยชน์สูงสุดจากเขตการค้าเสรีไทย-จีนนี้

ภาควิชาการปกครอง
สาขาวิชาการปกครอง
ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อผู้วิจัย.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... พิชญ์ เสงี่ยมพงษ์

4881173024 : MAJOR GOVERNMENT

KEY WORD: FREE TRADE AGREEMENT POLICY / HS CHAPTER 07-08

SAEN KEERATINAWANUN FREE TRADE AGREEMENT(FTA)POLICY BETWEEN THAILAND AND PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA (HS CHAPTER 07-08 [VEGETABLES AND FRUITS]) : A STUDY OF GAINERS AND LOSERS. THESIS ADVISOR: ASST. PROF. PISANU SANGIAMPONGSA, Ph.D., 147 pp.

This research studies gainers and losers from Free Trade Agreement Policy (FTA) between Thailand and People's republic of China (HS Chapter 07-08). Elitism, Interest Group Theory, Rational Choice Theory, and Neo-liberalism are used as the research framework. The hypothesis is that FTA Policy has negative effects on many Thai farmers, particularly those growing cold-climate crops, while those who grow warm-climate crops receive some benefit from the FTA. The FTA also benefits business conglomerates, due to their close relationship with the Thai Government. The research interviews farmers growing longans, durians, mangosteens, and lychees, as well as companies such as CP Group. Secondary data sources especially agricultural statistics, are also used for analysis.

The research findings reveal that the FTA between Thailand and China has negative impact on the Thai farmers growing cold-climate crops, especially shallots, fresh garlic, and carrots, in that many of them have had to reduce their production area and quantity while many others have quit their crop-growing career. On the other hand, farmers who grow warm-climate crops such as longans, mangosteens, durians, and bananas have gained somewhat. But in particular, business conglomerates such as CP Group have much to gain from the FTA, due to their large production size, financial stability, know-how, and ability to adapt well to the FTA situation. The long relationship between CP Group and China also benefits CP Group. In addition, during Thaksin Administration, CP Group had a close relation with the Government. A number of people having close contact with CP Group were awarded ministerial posts, possibly adding more benefit to the Group within the FTA situation.

Department Government

Field of study Government

Academic year 2007

Student's signature.....

Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

การเขียนวิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาเป็นบททดสอบสำคัญอันเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นถึงความรู้และการตกผลึกทางความคิดของผู้ศึกษา ซึ่งบัดนี้ข้าพเจ้าในฐานะผู้ศึกษาสามารถผ่านบททดสอบนี้มาได้ก็ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากท่านอาจารย์ที่ปรึกษาคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์ เสงี่ยมพงษ์ ที่ชี้แนะแนวทาง ให้ความช่วยเหลือและดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดีมาโดยตลอด รวมทั้งท่านอาจารย์ที่ร่วมเป็นคณะกรรมการสอบคือ รองศาสตราจารย์ ดร.เอก ตั้งทรัพย์วัฒนาและผู้ช่วยศาสตราจารย์สิริพรรณ นกสวน ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและชี้ประเด็นข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อีกทั้งขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้บ่มเพาะความรู้ทางรัฐศาสตร์ให้กับข้าพเจ้า

ขอขอบคุณสำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า ที่ได้มอบทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์ให้แก่ข้าพเจ้า รวมทั้งขอขอบคุณประชากรวิจัยทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและสละเวลาในการให้ข้อมูล และขอบคุณกำลังใจดีๆจากเพื่อนผู้คอยให้คำปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้ความช่วยเหลือตลอดมา

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณครอบครัวอันเป็นที่รักยิ่ง ทั้งคุณพ่อกิตติ กิรตินวนันท์ บิดาผู้เป็นพลังและที่ปรึกษาให้ลูกตลอดมา คุณแม่สุภา กิรตินวนันท์ มารดาผู้พร้อมเข้าใจและเป็นผู้กำลังใจที่สำคัญสำหรับลูกเสมอมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ปัญหา และคำถามในการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	5
สมมติฐาน.....	5
แนวคิด ทฤษฎี และกรอบในการวิเคราะห์.....	6
วิธีการศึกษา.....	14
แบบแผนการนำเสนอผลการศึกษา.....	15
ขอบเขตการศึกษา.....	16
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	17
งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	17
นิยามศัพท์.....	25
2 ความเป็นมาและสาระสำคัญการจัดตั้งเขตการค้าเสรีไทย-จีน: ก่อนและหลังลงนาม.....	26
การจัดตั้งเขตการค้าเสรี.....	28
การดำเนินการของภาครัฐ ภายหลังจากลงนามเขตการค้าเสรี.....	40
สาระการลดภาษีทั้งหมดของเขตการค้าเสรีไทย-จีน.....	45
สาระสำคัญอื่นๆของความตกลงการค้าสินค้า ภายใต้กรอบอาเซียน-จีน.....	47
3 สถานการณ์การค้า ปัญหาหรืออุปสรรคการค้าผักผลไม้ของไทยหลังเปิดเขตการค้าเสรีไทย จีน.....	50
การวิเคราะห์มูลค่าการค้าสินค้าประเภทผักและผลไม้ระดับมหภาค ระหว่างไทยกับจีน...50	
การวิเคราะห์การนำเข้า และการส่งออกสูงสุด 5 อันดับในสินค้าผักและผลไม้.....55	

ปัญหา อุปสรรคและผลกระทบของการเปิดเขตการค้าเสรีไทย และจีนกรณีสินค้าประเภท ผัก และผลไม้ของประเทศไทย.....	71
ผลกระทบ และอุปสรรคจากข้อตกลงเขตการค้าเสรีไทย-จีน.....	78
4 ความสัมพันธ์ของกลุ่มธุรกิจเอกชนขนาดใหญ่ ภายใต้ นโยบายเขตการค้าเสรีไทย- จีน...96	96
กลไกทางการเมือง และ โครงสร้างอำนาจเมือง.....	96
เขตการค้าเสรีไทย-จีนกับการเอื้อผลประโยชน์ให้กลุ่มธุรกิจไทย.....	102
5 บทสรุป วิเคราะห์และข้อเสนอแนะ.....	121
บทสรุป.....	121
อภิปรายผล.....	122
ข้อเสนอแนะ.....	127
รายการอ้างอิง.....	131
ภาคผนวก.....	136
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	147

1.1	สรุปการเปลี่ยนแปลงในส่วนต่างของดุลการค้า มูลค่าการส่งออก-นำเข้า ดุลการค้าก่อนและหลังการลดภาษี 0 %.....	3
2.1	สรุปลำดับเหตุการณ์การดำเนินการจัดตั้งเขตการค้าเสรีไทย-จีน.....	35
3.1	มูลค่าการค้า การค้าเสรีระหว่างไทยกับจีน ตั้งแต่ พ.ศ.2543-2549 ประเภทผัก และผลไม้.....	50
3.2	อัตราการเปลี่ยนแปลงประเภทผักและผลไม้ (ร้อยละ).....	51
3.3	มูลค่าการค้าสินค้าประเภทผัก ตั้งแต่ปี 2543-2549.....	52
3.4	อัตราการเปลี่ยนแปลงสินค้าประเภทผัก (ร้อยละ).....	52
3.5	มูลค่าการค้าสินค้าประเภทผลไม้ ตั้งแต่ปี 2543-2549.....	53
3.6	อัตราการเปลี่ยนแปลงสินค้าประเภทผลไม้ (ร้อยละ).....	53
3.7	แสดงการนำเข้าพืชผัก ก่อนเปิดเขตการค้าเสรีไทยจีน.....	56
3.8	แสดงการนำเข้าผลไม้ ก่อนเปิดเขตการค้าเสรีไทยจีน.....	57
3.9	แสดงการส่งออกพืชผัก ก่อนเปิดเขตการค้าเสรีไทยจีน.....	58
3.10	แสดงการส่งออกผลไม้ ก่อนเปิดเขตการค้าเสรีไทยจีน.....	59
3.11	แสดงการนำเข้าพืชผัก หลังเปิดเขตการค้าเสรีไทยจีน.....	63
3.12	แสดงการนำเข้าผลไม้ หลังเปิดเขตการค้าเสรีไทยจีน.....	64
3.13	แสดงการส่งออกพืชผัก หลังเปิดเขตการค้าเสรีไทยจีน.....	65
3.14	แสดงการส่งออกผลไม้ หลังเปิดเขตการค้าเสรีไทยจีน.....	66
3.15	เปรียบเทียบราคาผลไม้ชายฝั่งและชายปลึก ระหว่างปี 2546 และปี 2550.....	75
3.16	เปรียบเทียบราคาผักจากจีน และผักไทย.....	77
4.1	แสดงกลุ่มธุรกิจและตระกูลที่เกี่ยวข้องกับพรรคไทยรักไทย.....	98

สารบัญภาพ

ณ

ภาพประกอบ

หน้า

4.1 โครงของบริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์.....	105
4.2 แผนภูมิโครงสร้างการลงทุนบริษัทเครือเจริญโภคภัณฑ์.....	106